

PEKELEN SCHADELIJK VOOR BOMEN !

Het zout is op, gelukkig! Deze verzuchting zullen veel eigenaren en beheerders van bomen langs wegen en straten hebben geslaakt, toen het onmogelijk bleek, de nieuwe sneeuwlaag van half februari 1979 afdoende te bestrijden met behulp van zout.

Want ondanks de diverse strijdige berichten over de schadelijkheid van pekelen voor bomen, moet helaas worden gesteld, dat de vele tonnen zout wel degelijk hun ernstige sporen zullen achterlaten.

Het is niet aan de Bomenstichting, het strooibeleid te veroordelen, ook al hebben wij hier en daar onzekerheid, bijvoorbeeld over de noodzaak van het pekelen in woonstraten en over de vele kilo's keukenzout, waarmee particulieren hun straatje hebben trachten schoon te houden. Het is algemeen bekend, dat tijdig sneeuwruimen en het strooien van zand in veel gevallen voldoende effect heeft.

Wel wil de Bomenstichting wijzen op de gevolgen, die nu al niet of nauwelijks meer zijn te voorkomen. Die gevolgen zijn drieledig: inwendige schade aan de bomen door opname van het zout via de wortels; uitwendige schade door het opsprengen van het pekelen tegen de stam en bij bepaalde bodemsoorten (met name kleigronden) bederf van de bodemstructuur ("dichtslaan").

De mate waarin schade zal optreden, hangt onder andere af van de volgende factoren:

- (uiteraard) de hoeveelheid gestrooid zout ter plaatse;
- het moment van dooi (hoe eerder het gaat dooien hoe meer zout er weggespoeld kan zijn, voordat de wortels ongeveer eind maart weer actief worden);
- de hoeveelheid dooivocht en latere neerslag (hoe meer, hoe beter, want dan wordt er meer zout weggespoeld);
- de grondsoort (zand laat het zout redelijk goed wegspoelen, klei en veen houden het veel langer vast);
- de boomsoort (sommige soorten verdragen het zout beter dan de meeste andere);
- de aanwezigheid en de plaats van rioolafvoerputten (laat het zoute water zoveel mogelijk in het riool verdwijnen);
- de afstand van de boom tot de weg.

Uit het voorgaande mag blijken, dat het zeker bij waardevolle bomen de moeite waard kan zijn, de grond in het voorjaar door te spoelen met grote hoeveelheden water (honderden liters) om daarmee het zout zoveel mogelijk uit de bodem te krijgen.

Als bomen in het voorjaar veel kleinere bladeren krijgen dan in voorgaande jaren en als deze bladeren in de loop van de zomer bruine randen krijgen en mogelijk zelfs afsterven, dan is er vermoedelijk sprake van zoutschade. Het vroegtijdig doorspoelen van de grond en/of het snoeien van de kroon geeft een kans op herstel.

Treedt er in de loop van de zomer bastafsterving op aan de weggant, dan is dit waarschijnlijk veroorzaakt door in de winter opgespatte pekelen. Een deskundig boomverzorger kan, mits tijdig ingeschakeld, door wondbehandeling vaak de schade beperken.

Al met al geen optimistisch beeld, laten we het onthouden voor de volgende keer: ZOUT IS FUNEST VOOR ONZE BOMEN!

HET "BLOEDEN" VAN BOMEN.

Vanaf het vroege voorjaar (februari) tot aan de tijd dat een boom volop in blad staat, is de kans groot dat een boom gaat "bloeden" als hij wordt beschadigd, bijvoorbeeld door snoeien.

De voornaamste oorzaak hiervan is, dat er als gevolg van de wortelactiviteit vóór het uitlopen van de bladeren, een zekere "overdruk" van sap ontstaat in wortels, stam en takken van de boom.

Dit vocht kan voorlopig nog geen uitweg vinden via verdamping (de bladeren zitten nog in de knop), maar wél door ontstane wonden.

Nu treedt dit bloeden niet bij alle bomen in even sterke mate op; en het wordt bovendien beïnvloed door groeiplaatsomstandigheden (zoals de vochtvoorziening) en is tevens afhankelijk van de houtsoort. Bij de soorten paardekastanje, iep, populier, wilg, esdoorn, noot en berk komt het echter algemeen voor. Bij de laatste drie kan het gebeuren dat de boom als gevolg van een zware beschadiging zelfs doodbloedt.

Indirecte schade kan worden veroorzaakt doordat zich in het sap, dat uit de wond langs de bast afstroomt bacteriën ontwikkelen die vaak giftige stoffen afscheiden die bast- en cambiumweefsel kunnen doden. Hierdoor ontstaan na enige tijd soms meterslange wonden, met alle nare gevolgen van dien.

Het is dus raadzaam, in ieder geval bij de genoemde houtsoorten, pas te snoeien als de boom volop in blad staat en het sap door de kroon kan worden verdampt.

NATIONALE BOOMFEESTDAG DIT JAAR OP WOENSDAG 21 MAART

Het Landelijk Comité Nationale Boomfeestdag heeft besloten dit jaar de Boomfeestdag te houden op woensdag 21 maart. Deze datum is gekozen omdat deze eerste dag van de lente door de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties, is uitgeroepen tot de "Internationale dag van het bos". Alle gemeentebesturen en hoofden van gemeentelijke beplantingsdiensten hebben eind 1978 weer het traditionele informatiepakket ontvangen.

Dit bevatte een boekwerkje met praktische wenken voor de Boomfeestdag en een folder over het hoe en waarom van dit jaarlijks terugkerende evenement. Bijgevoegd was bovendien een exemplaar van het nieuwe affiche, dat getekend is door de 11-jarige Raymond Klaassen uit Nuenen in Noord-Brabant.

Raymond Klaassen is leerling van de basisschool "de Refeling" in deze brabantse gemeente. Hij won met zijn inzending de affiche-tekenwedstrijd, die werd uitgeschreven voor de aan de Boomfeestdag 1978 deelnemende klassen. Dat waren er in totaal 105. Iedere klas mocht maximaal 3 tekeningen insturen, zodat eerst al per klas de beste uitgezocht moesten worden.

De tweede, derde en vierde prijs waren voor resp. Ellen van Muilekom uit Rosmalen, Otto Meerstadt uit Zutphen en Els van Neerven uit Haps.

De prijzen werden op 7 juni 1978 uitgereikt tijdens een bijeenkomst in het Centraal Museum in Utrecht, waarna Raymond in het zelfde museum een tentoonstelling van alle ingestuurde affiches opende. Later heeft Raymond een kijkje mogen nemen in de drukkerij waar op dat moment zijn affiche bij duizenden van de pers rolde. Overigens deelde de hele klas van Raymond mee in de prijs: samen met zijn klasgenoten was hij op uitnodiging van het Staatsbosbeheer een dagje te gast in de boswachterij Nunspeet. Aan de Boomfeestdag 1978 namen meer dan 110.000 kinderen deel, allemaal leerlingen uit vijfde en zesde klassen van het basisonderwijs.

Ieder jaar wordt ergens in het land door een bekende persoonlijkheid officieel een boom geplant. Dit jaar zal Hare Koninklijke Hoogheid Koningin Juliana een boom planten te Baarn.

BOEKBESPREKING:

BAUME IN DER STADT, auteur: Prof. Dr. F.H. Meyer e.a. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, 327 blz., prijs f 70,75.

In dit boek wordt door een zestal deskundigen een diepgaande studie gepresenteerd over de problemen van bomen in stedelijke gebieden.

Na een historisch overzicht, waaruit blijkt dat de behoefte aan bomen in de bebouwde omgeving al eeuwen oud is en dat die bomen het ook vroeger niet altijd gemakkelijk gehad zullen hebben, wordt de invloed van het stedelijk klimaat, van de vuile lucht en van het lawaai beschreven. Hoewel bomen het in de stad moeilijk hebben, kunnen ze weldadig werken op de mens. De levensomstandigheden waaronder bomen langs stadsstraten verkeren worden vergeleken met de toestand op een natuurlijke standplaats. Verschillende methoden om de oorzaken van schade vast te stellen of te verminderen worden vanuit die vergelijking besproken.

Vervolgens wordt de inwerking van luchtverontreiniging zeer gedetailleerd behandeld, in het bijzonder die van aardgas.

De gevaren van morsen met olie worden vermeld, en de schade door zout wordt grondig bestudeerd.

De eigenschappen van verschillende houtsoorten in hun relatie tot de ongunstige omstandigheden in het stedelijk milieu krijgen een apart hoofdstuk.

Negentig bladzijden worden besteed aan de verbetering van de levensvoorwaarden die men bomen in de stad kan bieden. Vooral dit gedeelte heeft grote praktische betekenis, zowel voor wat betreft de voorzorgen bij nieuwe beplantingen als met het oog op de bescherming van oudere bomen. Overal wordt naast het hoe ook het waarom uiteengezet, zodat men zich ook een mening kan vormen over problemen die afwijken van het vele dat hier is beschreven. Vooral bij de boomchirurgie, die vijf bladzijden krijgt, is het geven van de redenen voor de handelingen nog waardevoller dan de opsomming van die handelingen zelf. Verschillende benaderingswijzen voor een waardebeoordeling van stadsbomen besluiten de hoofdttekst.

Daarna volgen elf bladzijden voor een literatuuroverzicht.

Meest duitse titels, maar ook een groot aantal engelse en Amerikaanse en enkele Franse.

De Nederlandse studie van het aardgasprobleem krijgt alle aandacht. Een lijst van plantennamen en een index voltooien de praktische bruikbaarheid van het geheel.

Dit handboek, want een leesboek voor amateurs is het niet, heeft vooral betekenis voor beheerders van stedelijke beplantingen, wat niet wegneemt dat ook de in bomen geïnteresseerde leek die met problemen zit, er veel van zijn gading in zal vinden.

Naast de publicaties van het Rijksinstituut voor Onderzoek in de Bos- en Landschapsbouw "De Dorschkamp", de S.I.A.S. (inmiddels opgeheven) en incidentele artikelen in het maandblad "Groen", die echter nog maar een beperkt gebied bestrijken, is er in het Nederlands niet veel gedrukt dat op dit wetenschappelijk niveau komt.

Een vertaling zou de toegankelijkheid bevorderen, maar voorlopig is het te hopen dat het ook in deze uitgave veel bomen het leven zal redden.

ZOJUIST VERSCHENEN: HET BOEKJE "BOMEN EN WET"

Auteur: Mr. W. Vergouw.

Wie uit belangstelling of beroepsmatig met bomen en beplantingen te maken heeft, wordt vroeg of laat geconfronteerd met allerlei vragen op juridisch gebied. Waar veel van deze vragen de Bomenstichting bereikten, ontstond de behoefte aan een brochure waarin de voornaamste wettelijke bepalingen die op bomen betrekking hebben en de toepassing daarvan worden besproken. Tot nu toe bestond er in Nederland geen samenhangend overzicht van wetsartikelen, die betrekking hebben op bomen, struiken e.d., die in een groot aantal wetten verspreid aanwezig zijn. Een voorbeeld van zo'n overzicht in het buitenland is het Engelse boekje "Trees and the Law".

Naar dit voorbeeld is een boekwerkje tot stand gekomen dat 19 maart 1979 zal worden uitgebracht door de Bomenstichting en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Het is geschreven door Mr. W. Vergouw, tot najaar 1975 als juridisch deskundige aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland verbonden. Ook bij die organisatie wordt men bij het terreinbeheer geregeld geconfronteerd met juridische problemen rondom bomen en beplantingen. Veel medewerking werd ondervonden van juridisch deskundigen van het Staatsbosbeheer die waardevolle aanvullingen verschaften.

Het is duidelijk dat het boekje "Bomen en Wet" zich in de eerste plaats richt tot eigenaren en beheerders van bomen, bossen en andere houtopstanden. Maar ook alle anderen, die op de een of andere wijze met bomen te maken hebben zullen in dit boekje naar wij hopen een waardevolle vraagbaak vinden.

"Bomen en Wet" is te bestellen bij de Bomenstichting, Dribergseweg 16b, 3708 JB Zeist, Postgiro 2108755, en bij de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Gravenland, Postgiro 9933. Kosten f 10,-